

МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

УДК 341.7

DOI: 10.32342/2709-6408-2023-2-7-9

Ю.С. ПАЛЄЄВА,

старший викладач кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)
ORCID: 0000-0001-8284-1425

Т.А. ТОДРОШКО,

старший викладач кафедри права Університету імені Альфреда Нобеля (м. Дніпро)
ORCID: 0000-0002-1890-8119

ЦИФРОВА ДИПЛОМАТІЯ – СТРАТЕГІЧНИЙ НАПРЯМ ПУБЛІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Статтю присвячено аналізу запровадження цифрової дипломатії, як стратегічного напрямку публічної дипломатії, що передбачає використання цифрових технологій і платформ, а також взаємодію з ними для захисту національних інтересів країни. Зазначається, що сучасне суспільство зазнає масштабних змін завдяки розвитку інформаційних технологій, а здатність адекватно та ефективно реагувати на зміни визначає майбутнє процвітання країни. Наголошується, що використання у сфері публічної дипломатії інформаційних технологій стає сучасним трендом. Зарубіжні вчені констатують настання «ери цифрової зовнішньої політики». У сучасний науковий обіг введено поняття «цифрова дипломатія» або «електронна дипломатія», що визначається як використання Інтернету для нових інформаційних комунікаційних технологій для досягнення дипломатичних цілей». Акцентовано увагу на те, що новітні тенденції в розвитку публічної дипломатії України визначені в Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. Зазначено, що враховуючи євроінтеграційний курс зовнішньої політики України, а також набуття Україною статусу офіційного кандидата на вступ до Європейського Союзу, важливими для нашої країни є тісна координація і співпраця у сфері публічної дипломатії з інституціями Європейського Союзу та вивчення методологічних підходів до побудови системи цифрової дипломатії у ЄС. Мова йде про важливі документи, які приймаються в ЄС: «Цифрова дипломатія ЄС», «Висновки Ради щодо посилення цифрової дипломатії ЄС у складних геополітичних умовах». У статті зазначено, що Рада має на меті створити комплексний та скоординований підхід до цифрової дипломатії ЄС для захисту прав людини, демократичних принципів і стратегічної автономії ЄС у цифровій сфері. У висновках підкреслюється необхідність більш сильної, більш стратегічної, узгодженої та ефективної політики та дій ЄС у глобальних цифрових справах.

Ключові слова: зовнішня політика, інформаційні технології, публічна дипломатія, тенденції розвитку, цифрова дипломатія.

Постановка проблеми. Міністерства закордонних справ стикаються з величезними змінами, спричиненими цифровізацією. Здатність адекватно та ефективно реагувати на ці зміни визначає майбутнє процвітання країни.

Стан дослідження. Питання публічної дипломатії привертали увагу наступних українських дослідників: Бурейко Н., Процюк М., Терещук В., Трофименко М.

Виклад основного матеріалу. Останніми роками стає зрозумілим, що сучасне суспільство зазнає масштабних змін завдяки розвитку інформаційних технологій. Виникають і стають звичними нові форми спілкування, навчання, роботи. Не залишилась осторонь і публічна дипломатія, яка визначається як комплекс заходів, за допомогою яких використовуються конкретні комунікаційні канали для формування та просування іміджу країни у світі.

Посилення державної політики просування інтересів України у світі, розвиток культурної дипломатії, формування вільного інформаційного простору, доступність інформації, формування інформаційної складової частини зовнішньої політики України, взаємодія із громадянським суспільством, лобювання українського питання у світі – є пріоритетними завданнями публічної дипломатії [1, с. 66-67].

Наприклад, в США публічна дипломатія сприяє встановленню зв'язків між американським народом і рештою світу, нагадуючи різним групам населення про те, що вони мають спільні інтереси і цінності. Високий рівень розвитку США в сфері ІТ дає можливість формувати, імплементувати та посилювати політичну, економічну, фінансову, технічну переваги, впливати на міжнародну громадськість та нав'язувати своє бачення ситуації. Віртуальна дипломатія США стала важливою альтернативою традиційному функціонуванню системи дипломатичної діяльності сучасної держави. Отже ІТ є тим інструментом, який допоможе урядам досягти своїх зовнішньополітичних цілей [2, с.142].

Не можна не погодитися з твердженням, що роль Інтернету та його здатність впливати на іноземну аудиторію різко зростають. Це зумовлює серйозну трансформацію у рамках публічної дипломатії [3, с.125].

Використання у сфері публічної дипломатії інформаційних технологій стає сучасним трендом. Зарубіжні вчені констатують настання «ери цифрової зовнішньої політики», як зовнішньої політики для четвертої промислової революції [4]. У сучасний науковий обіг введено поняття «цифрова дипломатія» або «дигіпломатія» або «електронна дипломатія», що визначається як використання Інтернету для нових інформаційних комунікаційних технологій для досягнення дипломатичних цілей» [5]. З цим напряду пов'язані останні тенденції в дипломатичній освіті, а саме підготувати покоління дипломатичних лідерів для роботи в дипломатичному середовищі ХХІ століття, яке буде мати фундаментом знання та практичні навички у сфері цифрової дипломатії [6].

У своїй попередній статті, що була опублікована в журналі «Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Право»» № 2(5) від 2022 року на тему «Дипломатична присутність України у світі в реаліях сьогодення в контексті цифровізації», автори зауважили, що сьогодні, навіть в умовах війни, Україна стає лідером упровадження найсучасніших і найсміливіших новацій серед яких ініціатива цифрового встановлення дипломатичних відносин, що є підтвердженням лідерства України в сфері сучасних технологій [7].

Дмитро Кулеба зазначає, що функцією публічної дипломатії є встановлення діалогу «держава-людина» з урахуванням різноманіття національної та глобальної аудиторії, а також сприяння міжособистісним контактам «людина-людина», що особливо актуально в епоху широкого використання цифрових інструментів та соціальних мереж. Цифрова дипломатія є напрямом публічної дипломатії, що передбачає використання цифрових технологій і платформ, а також взаємодію з ними для захисту національних інтересів країни. Новітні тенденції в розвитку публічної дипломатії України визначені у «Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021 - 2025 роки». Цифрова дипломатія розглядається як «напрямок публічної дипломатії, що передбачає використання цифрових технологій і платформ, а також

взаємодію з ними для захисту національних інтересів країни. Професійне і систематичне використання можливостей соціальних мереж і цифрових платформ дозволяє налагодити пряму комунікацію з громадянами іноземних країн з метою формування у них позитивного сприйняття України» [8].

Варто зазначити, що позитивний імідж та національний бренд України дають змогу показати країну більш привабливою і цікавою для іноземної аудиторії для того, щоб схилити думки мільйонів на власний бік.

Враховуючи євроінтеграційний курс зовнішньої політики України, а також набуття Україною у червні 2022 року статусу офіційного кандидата на вступ до ЄС, принципово важливими для нашої країни є тісна координація і співпраця у сфері публічної дипломатії з інституціями Європейського Союзу та вивчення методологічних підходів до побудови системи цифрової дипломатії у ЄС.

В цьому контексті увагу слід приділити документу Ради ЄС «Цифрова дипломатія ЄС» [9], в якому схвалено висновки щодо цифрової дипломатії ЄС та сформульований більш узгоджений європейський підхід до викликів, пов'язаних з новими цифровими технологіями». Документ був прийнятий на засіданні Ради 18 липня 2022 року [10] і доповнив Висновки Ради щодо цифрової дипломатії від 17 листопада 2020 року [11] та матеріали Першої дискусії у Раді закордонних справ щодо зовнішнього та геополітичного впливу нових цифрових технологій [12]. Рада пропонує зробити цифрову дипломатію ключовим компонентом і невід'ємною частиною зовнішньої діяльності ЄС. При цьому передбачена тісна координація з іншими зовнішніми політиками щодо кіберзагроз та протидії гібридним загрозам. Серед спеціальних заходів передбачається відкриття офісу в США, спрямованого на посилення цифрової дипломатії ЄС.

Для побудови співпраці України з ЄС у сфері цифрової дипломатії важливе значення має положення про те, що зовнішня політика ЄС щодо цифрових, кібернетичних і гібридних загроз, включаючи маніпулювання іноземною інформацією та втручання має бути повністю узгодженою на взаємодоповнюванню. Консолідація прогресу, досягнутого в ЄС, амбітне прагнення зміцнити свій технологічний і цифровий суверенітет відповідно до Версальської декларації [13] та висновків Європейської ради і Ради ЄС, вимагає подальших рішучих кроків у напрямку більш помітної, впливової та скоординованої цифрової дипломатії з використанням всіх відповідних інструментів ЄС.

У червні 2023 року затверджені «Висновки Ради щодо посилення цифрової дипломатії ЄС у складних геополітичних умовах» [14]. Рада має на меті створити комплексний та скоординований підхід до цифрової дипломатії ЄС для захисту прав людини, демократичних принципів і стратегічної автономії ЄС у цифровій сфері. У висновках підкреслюється необхідність більш сильної, більш стратегічної, узгодженої та ефективної політики та дій ЄС у глобальних цифрових справах. Встановлюються пріоритетні дії на основі прогресу, досягнутого в реалізації висновків Ради 2023 року щодо Цифрової дипломатії ЄС. Серед інших дій зазначається включення цифрової дипломатії в Global Gateway [15], «пропозицію» ЄС щодо формування безпечного та надійного глобального зв'язку. Зазначимо, що Global Gateway – це нова європейська стратегія для розвитку безпечних зв'язків, у тому числі, в цифровому секторі, яка була запущена в 2021 році Європейською комісією і Верховним представником ЄС. За його допомогою ЄС зміцнює зв'язки між Європою та світом і допомагає країнам партнерам подолати цифровий розрив і подальшу інтеграцію в глобальну цифрову екосистему.

Висновки. Сьогодні в світі відбуваються масштабні зміни. Тому традиційна дипломатія поступається новаціям. Одним із таких напрямів є цифрова дипломатія. Практика цифрової дипломатії залучає нових акторів на дипломатичне ігрове поле, серед яких індустрія інформаційних технологій, громадянське суспільство. З'являються нові місця проведення дипломатичної практики. Женева відіграє особливо важливу роль: від телекомунікацій (ITU) до стандартизація (ISO, IEC). З'явилися нові майданчики навколо швидкозростаючої індустрії технологій: район затоки Сан-Франциско, Шеньчжень, «Кремнієва саванна» поблизу столиці Кенії Найробі [4, с.16]. Наголошується, що для участі в цифровій зовнішній політиці потрібна

реорганізація Міністерств закордонних справ. Необхідне також індивідуальне навчання та розвиток потенціалу врахувати ці зміни. Отже, в сучасних реаліях цифрова зовнішня політика потрібна країнам для забезпечення їх майбутнього процвітання.

Список використаних джерел

1. Децик О.П. Стратегічне проектування розвитку сфери публічної дипломатії в Україні. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління*. 2020. Том 31 (70). №2. С. 66-73.
2. Павлова Т.С., Шамраєва В.М. Інструменти публічної дипломатії США. *Науковий журнал «Політікус»*. 2017. Випуск 6. С.142-146.
3. Павлюх М.В., Кушней С.Р. Публічна дипломатія як тренд у сучасних політичних відносинах: процес трансформації. *Політичне життя*. 2022. №4. С. 122-127.
4. Kurbalija J., Höne K. The Era of Digital Foreign policy: Comprehensive Approaches to Digitalisation. URL: <https://www.diplomacy.edu/resource/the-era-of-digital-foreign-policy-comprehensive-approaches-to-digitalisation/>
5. Digital diplomacy. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_diplomacy
6. Global Diplomatic Forum. Digital Public Diplomacy - Digital Diplomacy Course. URL: https://www.gdforum.org/digital-diplomacy?gclid=CjwKCAiAmZGrBhAnEiwAo9qHiZPWC-c9JdhzsM-hNvYjIpru-nFsxG4h1zapDI6goTfzKLKEIy7_RxoCupEQAvD_BwE
7. Биков О.М., Палеева Ю.С. Дипломатична присутність України у світі в реаліях сьогодення в контексті цифровізації. *Вісник Університету імені Альфреда Нобеля. Серія «Право»*. 2022. № 2 (5). С.62-68.
8. Стратегії публічної дипломатії Міністерства закордонних справ України на 2021-2025 роки. URL: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>
9. EU digital diplomacy: Council agrees a more concerted European approach to the challenges posed by new digital technologies. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/07/18/eu-digital-diplomacy-council-agrees-a-more-concerted-european-approach-to-the-challenges-posed-by-new-digital-technologi>
10. EU Digital Diplomacy: Council Conclusions, Foreign Affairs Council, 18 July 2022. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11406-2022-INIT/en/pdf>
11. Council Conclusions on Digital Diplomacy. Brussels, 17 November 2020 (OR. en). URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12804-2020-INIT/en/pdf>
12. Foreign Affairs Council, 12 July 2021. Geopolitics of new digital technologies. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2021/07/12/>
13. Версальська декларація (березень 2022 р.). Європейський Союз підтримуватиме українське прагнення до членства, зазначається, що Україна належить до Європи. URL: <https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf>
14. Council conclusions on EU Digital Diplomacy – Council conclusions approved by the Council at its meeting on 26 June 2023. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11088-2023-INIT/en/pdf>
15. Global Gateway. URL: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/global-gateway-overview_en#what-is-global-gateway

DIGITAL DIPLOMACY IS A STRATEGIC DIRECTION OF PUBLIC DIPLOMACY

Yuliia S. Palieieva, Senior Lecturer, Department of Law, Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: iupalieieva@duan.edu.ua

Tetiana A. Todoroshko, Senior Lecturer, Department of Law, Alfred Nobel University (Ukraine).

E-mail: ttodoroshko@duan.edu.ua

DOI: 10.32342/2709-6408-2023-2-7-9

Key words: *foreign policy, information technologies, public diplomacy, development trends, digital diplomacy.*

The article is devoted to the analysis of the introduction of digital diplomacy. This is a strategic direction of public diplomacy. It involves the use of digital technologies and platforms. To protect the country's national interests. It is noted that modern society is undergoing large-scale changes due to the development of information technologies. The ability to effectively respond to changes determines the future prosperity of the country. The author notes that the use of information technologies in the field of public diplomacy is becoming a modern trend. Foreign scientists state that the "era of digital foreign policy" has arrived. The concept of "digital diplomacy" or "electronic diplomacy" has been introduced into modern scientific circulation. It is defined as the use of the Internet for new information and communication technologies to achieve diplomatic goals.

Attention is focused on the fact that the latest trends in the development of public diplomacy of Ukraine are defined in the Public Diplomacy Strategy of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021-2025. Due to the integration course of Ukraine's foreign policy, as well as Ukraine's acquisition of the status of an official candidate for accession to the European Union, close coordination and cooperation in the field of public diplomacy with the institutions of the European Union are important for our country. And the study of methodological approaches to building a system of digital diplomacy in the EU. We are talking about important documents adopted by the EU: "EU Digital Diplomacy", "Council Conclusions on Strengthening EU Digital Diplomacy in Complex Geopolitical Conditions". The article states that the Council aims to create a comprehensive and coordinated approach to EU digital diplomacy to protect human rights, democratic principles and the EU's strategic autonomy in the digital sphere. The conclusions highlight the need for stronger, more strategic, coherent and effective EU policies and actions in global digital affairs.

References

1. Detsyk, O.P. (2020). *Stratehichne proektuvannia rozvytku sfery publichnoi dyplomatii v Ukraini* [Strategic planning of the development of the sphere of public diplomacy in Ukraine]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriya: Derzhavne upravlinnia* [Academic notes of TNU named after V.I. Vernadskyi. Series: Public administration], vol. 31 (70), no. 2, pp. 66-73.
2. Pavlova, T.S., Shamraieva, V.M. (2017). *Instrumenty publichnoi dyplomatii SShA* [Tools of US public diplomacy]. *Naukovyi zhurnal «Politikus»* [Scientific magazine "Politicus"], issue 6, pp.142-146.
3. Pavliukh, M.V., Kushnei, S.R. (2022). *Publichna dyplomatiia yak trend u suchasnykh politychnykh vidnosynakh: protses transformatsii* [Public diplomacy as a trend in modern political relations: the process of transformation]. *Politychne zhyttia* [Political life], no. 4, pp. 122-127.
4. Kurbalija J., Höne K. The Era of Digital Foreign policy: Comprehensive Approaches to Digitalisation, available at: <https://www.diplomacy.edu/resource/the-era-of-digital-foreign-policy-comprehensive-approaches-to-digitalisation/>
5. Digital diplomacy, available at: https://en.wikipedia.org/wiki/Digital_diplomacy
6. Global Diplomatic Forum. Digital Public Diplomacy - Digital Diplomacy Course, available at: https://www.gdforum.org/digital-diplomacy?gclid=CjwKCAiAmZGrBhAnEiwAo9qHiZPWC-c9JdhzsM-hNvYjIpru-nFsxG4h1zapDI6goTfzKLKEIy7_RxoCupEQAvD_BwE
7. Bykov, O.M., Palieieva, Yu.S. (2022). *Dyplomatychna prysutnist Ukrainy u sviti v realiiakh sohodennia v konteksti tsyfrovizatsii* [Diplomatic presence of Ukraine in the world in today's realities in the context of digitalization]. *Visnyk Universytetu imeni Alfreda Nobelia. Seriya «Pravo»* [Bulletin of Alfred Nobel University. "Law" series], no. 2 (5), pp.62-68.
8. *Stratehii publichnoi dyplomatii Ministerstva zakordonnykh sprav Ukrainy na 2021-2025 roky* [Public diplomacy strategies of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine for 2021-2025], available at: <https://mfa.gov.ua/storage/app/sites/1/%D0%A1%D1%82%D1%80%D0%B0%D1%82%D0%B5%D0%B3%D1%96%D1%97/public-diplomacy-strategy.pdf>

9. EU digital diplomacy: Council agrees a more concerted European approach to the challenges posed by new digital technologies, available at: <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2022/07/18/eu-digital-diplomacy-council-agrees-a-more-concerted-european-approach-to-the-challenges-posed-by-new-digital-technologi>

10. EU Digital Diplomacy: Council Conclusions, Foreign Affairs Council, 18 July 2022, available at: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11406-2022-INIT/en/pdf>

11. Council Conclusions on Digital Diplomacy. Brussels, 17 November 2020 (OR. en), available at: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12804-2020-INIT/en/pdf>

12. Foreign Affairs Council, 12 July 2021. Geopolitics of new digital technologies. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/fac/2021/07/12/>

13. *Pryiniata u berezni 2022 r. Zghidno z Versalskoiu deklaratsiieiu, Yevropeyskyi Soiuz pidtrymuvatyme ukrainske prahnennia do chlenstva, zaznachaietsia, shcho Ukraina nalezhyt do Yevropy* [Adopted in March 2022. According to the Versailles Declaration, the European Union will support Ukraine's aspiration for membership, it is noted that Ukraine belongs to Europe], available at: <https://www.consilium.europa.eu/media/54773/20220311-versailles-declaration-en.pdf>

14. Council conclusions on EU Digital Diplomacy - Council conclusions approved by the Council at its meeting on 26 June 2023. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11088-2023-INIT/en/pdf>

15. Global Gateway, available at: https://international-partnerships.ec.europa.eu/policies/global-gateway/global-gateway-overview_en#what-is-global-gateway

Одержано 23.11.2023.